

Přežít své bláznovství ve zdraví

Svět podle Adolfa

ALŽBĚTA DIRINGEROVÁ

Art brut je někdy vnímáno jako arteterapie. Tento text ale žádnou terapii nebude. Což není ani výstava Adolf Wölfli – stvořitel universa. A právě proto za návštěvu stojí.

Švýcar Adolf Wölfli (1864–1930) byl chorý, to je zřejmé. Jeho dětství bylo plné bolesti fyzické i mentální. Ve svých 26 letech je odsouzen za sexuální obtěžování, o pět let později se dopouští stejného přečinu a je hospitalizován v psychiatrické klinice ve Waldau u Bernu, kde mu posléze lékaři diagnostikují schizofrenii, a už nikdy kliniku neopustí.

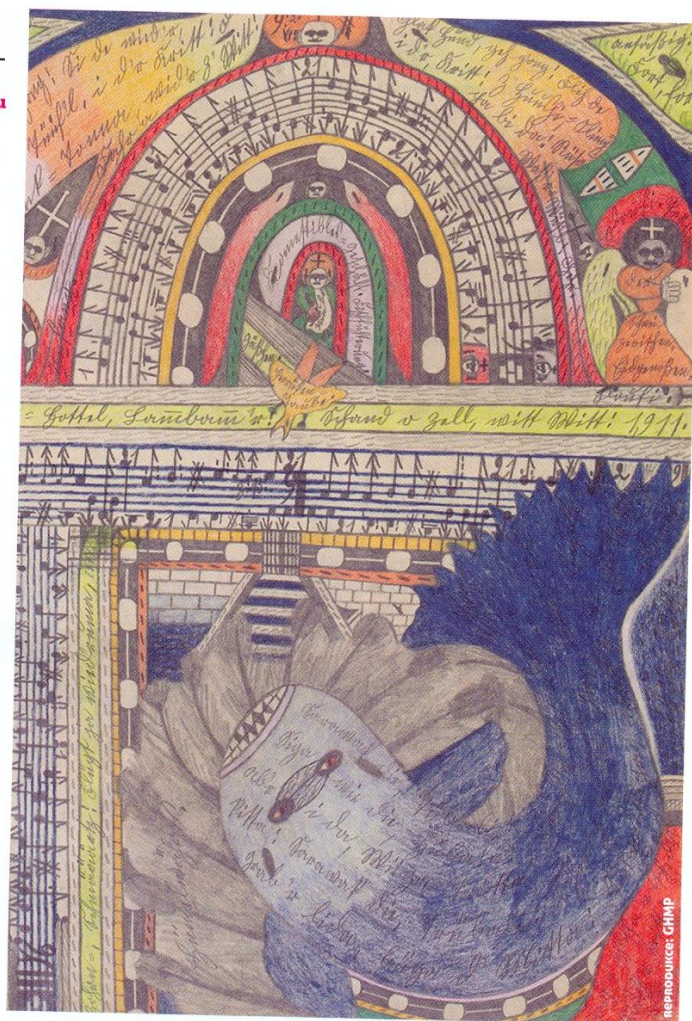
Další svět

Mezi jejími zdmi si začne vytvářet svůj vlastní svět se svým alter egem, které v paralelním vesmíru žije šťastnější verzi nejprve svého dětství a potom i zbytku života. O této části díla vypráví část výstavy s názvem *Od kolébky ke hrobu* (1908–1912), která čítá devět knih s více než 750 ilustracemi. Jeho práce na mě působí jako vesmírné mapy, jež zdánlivě připomínají náladu výjevů obrazů malíře Hieronyma Bosche.

Z rozlehlého vnitřního světa vytvořil Wölfli svůj vlastní vesmír s unikátní historií, fyzikálními zákony i číselnými řádů. Dlouhé role papírů, zavěšené od stropu, s vytištěnými čísly a řady čísel svou monumentalitou a vizuální odlišností od Wölfliho samotného díla díky kurátorské prozřetelnosti velmi povedeně zprostředkovávají umělcův způsob uvažování.

„Obří stvoření Svatého Adolfa“

Tak nazval Wölfli své celoživotní dílo, které sestává ze 45 sešitů o 25 000 stran textů, hudebních par-

titur, číselných záznamů a především 1 600 kreseb a stejného počtu koláží.

Další části výstavy jsou *Sešity písní a tanců* a *Smuteční pochod*.

Po celou dobu ve výstavních sálech zní hudba na Wölfliho motivy, která bývá přirovnávána k magickým man-

trám. Autory jsou umělec, performer a hudebník Petr Nikl a Miroslav Černý Psovodský.

Malby a kresby jsou kromě hudby doplněny i mnoha texty a citáty, například z lékařských zpráv. Zesilují už tak velmi přítomný pocit vnější tísně z neradostného a zmateného života, kterému skrze tvoření a soustředění dokázal Adolf Wölfli dát řád a možná i smysl.

Výstavy art brut u nás

Dílo Adolfa Wölfliho je nejčastěji přiřazováno k pojmu art brut. Toto sousloví je do češtiny překládáno jako „syrové umění“ či „umění v surovém nebo původním stavu“. Výstavy art brut se v Praze objevují. Velkou událostí byla roku 2009 Prinzhornova sbírka v domě U Kamenného zvonu. Ta byla tvořena uměleckými díly duševně chorých pacientů, kterou shromáždil v letech 1919–1921 německý psychiatr Hans Prinzhorn. V roce 2011 uvedla galerie MuMo v rámci *Anatomia Metamorphosis* tři české autory: Annu Zemánkovou, Františka Dymáčka a žijícího Luboše Plného.

ADOLF WÖLFli – STVOŘITEL UNIVERSA
GHMP – DŮM U KAMENNÉHO ZVONU
STAROMĚSTSKÉ NÁM. 1, PRAHA 1
22. 2.–27. 5.
ÚT–NE 10:00–20:00
120 / 60 Kč